

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/sledztwa-i-lustracja/sciganie-zbrodni-przeciwko-nar/sledztwa-1/oddzialowa-komisja-w-gdansk-s/31539,Sledztwa-zakonczone-skierowaniem-aktu-oskarzenia.html>
02.03.2026, 15:54

Sledztwa zakończone skierowaniem aktu oskarżenia Zbrodnie komunistyczne

1. Śledztwo przeciwko funkcjonariuszowi WUBP w Gdańsku - Henrykowi W. (S 109/02/Zk).

Oskarżony jako oficer śledczy w 1950 roku w Lisich Kątach i w Grudziądzu podczas dokonywanych zatrzymań i prowadzonych przesłuchań, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi nieujawnionymi funkcjonariuszami, stosował przestępcze metody śledcze wobec krewnych – rodziców i siostry, członka „Wojskowej Narodowej Nacjonalistycznej Wyzwoleńczej Organizacji” walczącej zbrojnie z ówczesnymi władzami i występującej przeciwko kolektywizacji wsi. Celem działania oskarżonego było uzyskanie informacji dotyczących działalności organizacji i przyznania się przesłuchiwanym do popełnienia zarzucanych im przestępstw. Bił on pokrzywdzonych drewnianą kłonicą, rękami, lufą pistoletu i kopał po całym ciele oraz groził pozbawieniem życia. Akt oskarżenia skierowano do Sądu Rejonowego w Grudziądzu w dniu 22.01.2004 r. Postępowanie sądowe było zawieszone z uwagi na zły stan zdrowia Henryka W. uniemożliwiający mu branie udziału w rozprawie. Zostało ono podjęte z zawieszenia na podstawie kolejnej opinii lekarskiej. W dniu 19.06.2013 r. po przeprowadzeniu postępowania sądowego, Sąd Rejonowy w Toruniu VIII Wydział Karny (do którego została przekazana sprawa z uwagi na miejsce zamieszkania oskarżonego) wydał wyrok uniewinniając Henryka W. od zarzucanych mu czynów. Orzeczenie to uznano za niesłuszne i zaskarżono wnosząc apelację do Sądu II instancji w dniu 6.08.2013 r. Dnia 27.02.2014 r. Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział IX Karny Odwoławczy rozpatrzył środek odwoławczy wniesiony przez prokuratora Oddziałowej Komisji w Gdańsku od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 19.06.2013 r. sygn. VIII K 334/11 uniewinniającego Henryka W. od zarzucanych mu czynów. Sąd Okręgowy w Toruniu uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Sąd Rejonowy w Toruniu w dniu 30.09.2014 r. zawiesił postępowanie albowiem biegli lekarze psychiatry orzekli, że oskarżony nie może uczestniczyć w rozprawie z uwagi na stan zdrowia. Postanowieniem z dnia 01.08.2017 r. Sąd Rejonowy w Toruniu VIII Wydział Karny, na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 kpk, umorzył postępowanie z uwagi na śmierć oskarżonego.

2. Śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego polegającego na stosowaniu represji poprzez powołanie 304 działaczy opozycji, a głównie członków NSZZ „Solidarność” do odbycia ćwiczeń wojskowych w Chełmnie w okresie od 4.11.1982 r. do 3.02.1983 r. (S 85/08/Zk).

Celem tych przestępczych działań było odizolowanie rezerwistów od ich zakładów pracy i można je uznać za swoistą formę internowania – pozbawienia wolności, a w żadnym przypadku za działanie na rzecz obronności kraju. Dodatkowo pokrzywdzeni w ramach służby w 9 Pomorskim Pułku Pontonowym zostali poddani ciężkim ćwiczeniom w warunkach poligonowych. Dodać należy, iż osoby te zostały skoszarowane zimą w spartańskich warunkach, w namiotach, co biorąc pod uwagę ich wiek i stan zdrowia części z nich, było dodatkową uciążliwością. Proces typowania „powołanych rezerwistów” był prowadzony przez organy wojskowe w ścisłym współdziałaniu z organami MSW. To na podstawie informacji SB wybierane były osoby podejrzewane o działalność opozycyjną – głównie zatrudnieni w dużych zakładach pracy usytuowanych na terenie

Pomorskiego Okręgu Wojskowego. Proces rekrutacji zainicjowany przez jednostki KWMO był kontynuowany przez właściwe terytorialnie Wojskowe Komendy Uzupełnień, WSW i Wojskowe Sztaby Wojskowe na podstawie odpowiednich procedur ustalonych poprzez rozkazy i zarządzenia MON, Sztabu Generalnego i dowódcy POW. W toku śledztwa przesłuchano ponad 250 świadków – głównie pokrzywdzonych ale również byłych funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych, w tym spośród kadry wyżej wymienionej jednostki oraz zabezpieczono bogatą dokumentację archiwalną. Zgromadzone dowody dały podstawy do przedstawienia zarzutów trzem osobom – byłym funkcjonariuszom PRL: Władysławowi C. Zastępcy Ministra Spraw Wewnętrznych Szefowi Służby Bezpieczeństwa, Józefowi S. Dyrektorowi Departamentu V Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Florianowi S. Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego – popełnienia zbrodni na szkodę 304 pokrzywdzonych. W dniu 20.03.2012 r. skierowano akt oskarżenia do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie. Postanowieniem sygn. akt So 12/12 z dnia 22.11.2012 r. Sąd zawiesił postępowanie wobec oskarżonego Floriana S. z uwagi na zły stan jego zdrowia i przekazał sprawę w części dotyczącej pozostałych oskarżonych Sądowi Rejonowemu dla Warszawy – Mokotowa. Natomiast w dniu 29.04.2013 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem sygn. akt So 33/12 umorzył postępowanie przeciwko Florianowi S. z uwagi na fakt, iż oskarżony zmarł. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa umorzył postępowanie przeciwko dwóm pozostałym oskarżonym w dniu 27.08.2013 r. O terminie posiedzenia prokurator IPN nie został powiadomiony ale po otrzymaniu odpisu zapadłego orzeczenia zaskarżył je. Dnia 13.02.2014 Sąd Okręgowy w Warszawie rozpoznał zażalenie prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku na postanowienie z dnia 27 sierpnia 2013 r. Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie Wydziału III Karnego umarzające na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 kpk postępowanie przeciwko Józefowi S. i Władysławowi C. oskarżonym o popełnienie czynu z art. 231 § 1 i 2 kk w zw. z art. 3 i art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i uchylił postanowienie Sądu I instancji oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi. W dniu 10 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa rozpoznając sprawę przeciwko: Józefowi S. i Władysławowi C. skierował wniosek do Sądu Okręgowego w Warszawie o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Gdańsk - Północ w Gdańsku z uwagi, iż większość świadków mieszka na Pomorzu. W dniu 17.07.2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie jednak go nie uwzględnił i zobowiązał Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa do niezwłocznego przystąpienia do rozpoznania sprawy. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie III Wydział Karny wyznaczył termin wokandy na dzień 15.12.2014 r. Na posiedzeniu w dniu 15.12.2014 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie, III Wydział Karny wyznaczył terminy 37 rozpraw poczynawszy od dnia 03.03.2015 r. do 29.01.2016 r.

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2018r. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie III Wydział Karny uznał Józefa Tadeusza S. winnym popełnienia czynów kwalifikowanych z art. 231 § 1 kk w zw. z art. 2 ust 1 ustawy o IPN i art. 3 ustawy o IPN i skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz orzekł podanie wyroku do publicznej wiadomości, natomiast Władysława Ignacego C. uznał winnym popełnienia czynów kwalifikowanych z art. 231 § 1 kk w zw. z art. 189 § 2 kk w zw. z art. 2 ust 1 i art. 3 ustawy o IPN i skazał na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz orzekł podanie wyroku do publicznej wiadomości. Wyrok nie jest prawomocny. Po dokonanej analizie uzasadnienia wyroku prokurator uznał, iż wyrok jest dotknięty uchybieniami, w szczególności Sąd I Instancji, zdaniem prokuratora, nie słusznie uznał, iż oskarżeni nie działali wspólnie i w porozumieniu ze sobą, a także, że nie działali w celu osiągnięcia korzyści osobistej. Z tych przyczyn wywiedziono apelację. W dniu 19 listopada 2019r. Sąd Okręgowy w Warszawie IX Wydział Karny Odwoławczy utrzymał w mocy wyrok Sądu I Instancji, z tymże uwzględniając

argumentację prokuratora zawartą w apelacji zmienił opis i kwalifikację prawną zarzucanych czynów uznając, iż oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu ze sobą oraz, że działali w celu osiągnięcia korzyści osobistej.

3. Śledztwo przeciwko Zbigniewowi P. byłemu funkcjonariuszowi RUSW w Toruniu oskarżonemu o to, że bezprawnie uchylał się od obowiązku przekazania materiałów archiwalnych - zdjęć operacyjnych do archiwum IPN (S 22.2016.Zi 54-55).

W toku postępowania przygotowawczego ujawniono, iż jeden z funkcjonariuszy RUSW w Toruniu występując przed Sądem i udzielając wywiadu stacji telewizyjnej, na potwierdzenie swoich wypowiedzi, posłużył się zdjęciami operacyjnymi SB dokumentującymi tłumienie wystąpień ludności w Toruniu w maju 1982 r. Oskarżony wyjaśnił, że fotografie te otrzymał „na pamiątkę” od jakiegoś kolegi, nie znał treści ustawy o IPN i dlatego nie wiedział, że jest to przestępstwo. W dniu 21 grudnia 2016 r. przeciwko Zbigniewowi P. skierowano akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Toruniu. Sąd Rejonowy w Toruniu VIII Wydział Karny. W toku przewodu sądowego wina i sprawstwo oskarżonego w zakresie zarzucanych mu czynów nie budziła w ocenie Sądu najmniejszych wątpliwości i w konsekwencji w dniu 14 sierpnia 2018r. Sąd uznał Zbigniewa P. winnym popełnienia zarzucanych mu przestępstw kwalifikowanych z 54 ust 2 ustawy o IPN i wymierzył karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszenia jej wykonania na okres próby wynoszący 2 lata. Wyrok nie jest prawomocny. Obrońca wywiódł apelację. Apelacja nie została uwzględniona i wyrokiem z dnia 9 maja 2019r. Sąd Okręgowy w Toruniu IX Wydział Karny utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

4. Śledztwo przeciwko byłemu Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego MO w Gdańsku Sylwestrowi P. (sygn. S 55.2016.Zk)

Postanowieniem z dnia 9 czerwca 2016r. prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku wyłączył ze śledztwa S 117.2006.Zk materiały w części dotyczącej przekroczenia uprawnień i bezprawnego pozbawienia wolności osób internowanych na czas dłuższy niż dni siedem w okresie po 12 grudnia 1981r. na terenie b. woj. gdańskiego na podstawie decyzji o internowaniu wydanych przez Sylwestra P. - Zastępcę Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w Gdańsku.

W toku postępowania ustalono, że oskarżony jako Zastępca Komendanta Wojewódzkiego MO do spraw Służby Bezpieczeństwa w związku z wprowadzeniem stanu wojennego, w okresie od 12 grudnia 1981r. do 22 października 1982r. wydał 105 decyzji o internowaniu działaczy opozycji antykomunistycznej, wskutek czego zostali oni bezprawnie pozbawieni wolności, co było formą ich prześladowania z powodu przynależności do określonej grupy polityczno - społecznej.

W decyzjach o internowaniu wydanych przez Sylwestra P. każdorazowo jako ich podstawa prawna był powołany *dekret o ochronie bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego*, podczas gdy taki akt prawny nigdy nie został opublikowany i według powszechnie obowiązujących zasad prawnych nigdy nie obowiązywał. Sylwester P. działał zatem w sposób bezprawny i - jako zastępca Komendanta Wojewódzkiego MO do spraw Służby Bezpieczeństwa - miał tego pełną świadomość, ponieważ był jednym z wielu, lecz istotnym i niezbędnym elementem w planach organów władzy komunistycznej, dotyczących nielegalnego wprowadzenia stanu wojennego. Jego działanie wyczerpało znamiona zbrodni przeciwko ludzkości będących jednocześnie zbrodniami komunistycznymi.

Sylwester P. przesłuchany w charakterze podejrzanego nie przyznał się do popełnienia

zarzucanych mu czynów i odmówił składania wyjaśnień.

W dniu 28 grudnia 2017 roku prokurator skierował do Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku Wydziału II Karnego akt oskarżenia przeciwko Sylwestrowi P. o przestępstwa z art. 231 § 1 kk w zb. z art. 189 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 2 ust 1 i art. 3 Ustawy z dnia 18.12.1998r. o Instytucie Pamięci Narodowej. Został on oskarżony o popełnienie zbrodni komunistycznych stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości, które polegały na bezprawnym w okresie od dnia 12 grudnia 1981 r. do 22 października 1982r. pozbawieniu wolności 105 internowanych działaczy NSZZ „Solidarność”.

Dnia 25 maja 2018r. w Sądzie Rejonowym Gdańsk - Południe w Gdańsku Wydział II Karny odbyła się pierwsza rozprawa w sprawie przeciwko Sylwestrowi P. Oskarżony nie przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów i odmówił składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytania. W dniu 28 listopada 2018 roku Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku II Wydział Karny postanowił nie uwzględnić wniosku obrońcy o zwrot sprawy prokuratorowi celem uzupełnienia postępowania przygotowawczego.

W dniu 23 stycznia 2019r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku II Wydział Karny umorzył postępowanie karne przeciwko Sylwestrowi P. w zakresie czynów zabronionych kwalifikowanych opisanych w punktach od LVIII do CV aktu oskarżenia - wobec stwierdzenia, że czyny te nie zawierają znamion czynu zabronionego. Postanowienie zostało zaskarżone przez prokuratora. Zdaniem oskarżyciela publicznego Sąd dopuścił się obrazy przepisów prawa materialnego poprzez ich błędną wykładnię. Decyzje o internowaniach podjęte przez Sylwestra P. zapadły w oparciu o nigdy nie zaistniały w obrocie prawnym dekret o ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego i miały z tego powodu charakter bezprawnego pozbawienia wolności, zaś podjęte przez oskarżonego działanie było niezgodnie z ciążącymi na funkcjonariuszu publicznym obowiązkami. Prokurator zarzucił również niespełnienie przez Sąd wymagań w zakresie uzasadnienia postanowienia oraz obrazę przepisów postępowania to jest umorzenie postępowania na posiedzeniu przed rozprawą mimo braku podstaw do podjęcia takiej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z dnia 28.03.2019r. uwzględnił zażalenie prokuratora i uchylił postanowienie o częściowym umorzeniu postępowania karnego przeciwko oskarżonemu.

Sprawa toczyła się przed Sądem Rejonowym Gdańsk-Południe w Gdańsku. W dniu 8 stycznia 2021 r. Sylwester P. zmarł i wobec tego Sąd umorzył postępowanie z uwagi na zgon oskarżonego postanowieniem z dnia 20 stycznia 2021 r.

5. Śledztwo przeciwko Ryszardowi S. (S 87.2020.Zk).

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku w dniu 15 lutego 2021 roku skierował do Sądu Rejonowego w Kwidzynie akt oskarżenia przeciwko Ryszardowi Słoniowi (Słoń) - byłemu oficerowi śledczemu Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Gdańsku.

Prokurator zarzucił Ryszardowi Słoniowi, że w dniu 1 grudnia 1950 roku w Kwidzynie jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, występując w charakterze oskarżyciela publicznego na rozprawach przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Gdańsku na sesjach wyjazdowych w Kwidzynie w dniu 1 grudnia 1950 roku, w sprawie o sygn. Sr 390/50 przeciwko Aleksandrowi

Zielińskiemu oraz w sprawie o sygn. Sr 385/50 przeciwko Władysławowi Kupisowi (Kupis) popełnił zbrodnie komunistyczne stanowiące zbrodnie przeciwko ludzkości polegające na stosowaniu wobec wymienionych oskarżonych zamierzonych represji, stanowiących poważne prześladowanie jednostki z powodu ich przynależności do grupy przeciwników komunistycznego systemu politycznego, w ten sposób, że przekroczył swoje uprawnienia związane z występowaniem w roli oskarżyciela publicznego, bowiem nie mając podstaw w stanie faktycznym wynikającym ze zgromadzonych w obu sprawach dowodów, które nie pozwalały na przypisanie oskarżonym zarzucanych im czynów zakwalifikowanych z art. 87 w zw. z art. 86 § 2 dekretu PKWN z dnia 23 Kodeks Karny Wojska Polskiego (Dz.U. R.P. Nr 6, poz. 27), będących w istocie krytyką ustroju społeczno - gospodarczego, nie uwzględnił okoliczności przemawiających za uniewinnieniem oskarżonych i popierał zatwierdzone przez Wojskowego Prokuratora Rejonowego w Gdańsku akty oskarżenia przeciwko Aleksandrowi Zielińskiemu i Władysławowi Kupisowi, wnosząc o uznanie oskarżonych za winnych zarzucanych im aktami oskarżenia przestępstw i wymierzenie długoletnich kar więzienia gwałcących surowością elementarne poczucie sprawiedliwości, podlegając w ten sposób sąd do bezprawnego skazania Aleksandra Zielińskiego na karę więzienia orzeczoną wyrokiem z dnia 2 grudnia 1950 roku w sprawie o sygn. Sr 390/50 oraz Władysława Kupisa na karę orzeczoną wyrokiem z dnia 2 grudnia 1950 roku w sprawie o sygn.. Sr 385/50, w wyniku czego Aleksander Zieliński i Władysław Kupis zostali bezprawnie pozbawieni wolności na czas trwający dłużej niż 7 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu prywatnego obu pokrzywdzonych.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał, iż obaj oskarżeni - Władysław Kupis i Aleksander Zieliński byli negatywnie ustosunkowani do kwestii kolektywizacji wsi, czemu wyraz dali w swych wypowiedziach na ten temat w obecności innych gospodarzy wiejskich. Konsekwencją tego było pociągnięcie ich do odpowiedzialności karnej za rzekomą zdradę stanu mającą polegać na czynieniu przygotowań do zmiany przemocą ustroju Państwa Polskiego poprzez wzbudzanie swymi wrogimi wypowiedziami u słuchaczy dyspozycji psychicznych do wrogich i gwałtownych wystąpień.

Ryszard Słoń jako oficer śledczy Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Gdańsku popierał akty oskarżenia skierowane do Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku w sprawach przeciwko Aleksandrowi Zielińskiemu i Władysławowi Kupisowi, wnosząc o wymierzenie im długoletnich kar więzienia - podlegając w ten sposób sąd do ich skazania, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego przeciwko obu oskarżonym materiału dowodowego winna była skutkować uniewinnieniem obojga, bowiem oskarżeni nie wypełnili swym zachowaniem znamion żadnego czynu zabronionego. Zachowania ich w żaden sposób nie mogły zostać ocenione jako czynności przygotowawcze, zmierzające do obalenia przemocą ustroju państwa.

Czyny zarzucane oskarżonemu Ryszardowi Słoniowi wypełniają znamiona przestępstw opisanych w art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 2021.177 tekst jednolity).

Postanowieniem z dnia 14 lutego 2022 roku w sprawie o sygn. akt II K 105/21 Sąd Rejonowy w Kwidzynie umorzył postępowanie przeciwko Ryszardowi Słoniowi wobec zgonu oskarżonego w dniu 11 grudnia 20221 roku (na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 kpk).

